

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kuluttajavirastosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esitys sisältää ehdotuksen laiksi kuluttajavirastosta.

Kauppa- ja teollisuusministeriön alaisuuteen ehdotetaan perustettavaksi kuluttajavirasto, johon siirrettäisiin samasta ajankohdasta lukien lakkautettavan elinkeinohallituksen nykyisin hoitamat tehtävät lukuun ottamatta niitä tehtäviä, jotka tulisivat samassa yhteydessä

perustettavien elintarvikeviraston ja kuluttajatutkimuskeskuksen hoidettaviksi.

Esitys liittyy hallituksen esitykseen valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1990 ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1990.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Lähtökohdat ja tavoitteet

Elinkeinohallituksesta siirrettiin 1 päivänä lokakuuta 1988 taloudellisen kilpailun edistämiseen liittyneet asiat kilpailuviraston hoidettaviksi. Samasta ajankohdasta lukien lakkautettiin hintavalvonta. Taloudellisen kilpailun edistämiseen liittyneitä asioita elinkeinohallituksessa hoitanut henkilöstö sekä suuri osa hintavalvontatehtävissä työskennelleestä henkilöstöstä siirrettiin kilpailuvirastoon.

Elinkeinohallituksen organisaatio uudistettiin 1 päivänä lokakuuta 1988. Uudistus oli tarkoitettu väliaikaiseksi eikä sen yhteydessä muutettu viraston virkarakennetta.

Nyt esillä olevan uudistuksen lähtökohtana on pyrkimys tehostaa kuluttaja-asioiden hoitoa valtionhallinnossa. Ehdotusta laadittaessa on kiinnitetty huomiota valtioneuvoston ja valtiovarainministeriön antamiin periaatepäätöksiin ja valmisteluohjeisiin hallinnon kehittämisestä. Tavoitteena on ollut luoda edellytykset sille,

että perustettavasta virastosta saadaan palvelukykyinen, organisaatioltaan joustava ja tehokas virasto. Pyrkimyksenä on luoda virastolle hyvät johtamisedellytykset ja kehittää virastosta sellainen, että siinä voitaisiin soveltaa tulostavoitteiden asettamiseen perustuvaa johtamistapaa.

Viraston organisaation tulisi olla niin joustava, että se mahdollistaisi voimavarojen siirtämisen kulloisenkin tarpeen mukaan eri painopistealueille viraston tehtäviin kuuluvissa tuoteturvallisuus- ja muissa kuluttaja-asioissa.

1.2. Keinot

Kauppa- ja teollisuusministeriön alaisuuteen ehdotetaan perustettavaksi kuluttajavirasto, joka aloittaisi toiminnan 1 päivänä kesäkuuta 1990. Samanaikaisesti lakkautettaisiin elinkeinohallitus. Perustettavan kuluttajaviraston hoidettaviksi ehdotetaan siirrettäväksi kaikki elinkeinohallituksen nykyiset tehtävät lukuun ottamatta niitä tehtäviä, jotka tulisivat samas-

sa yhteydessä perustettavien elintarvikeviraston ja kuluttajatutkimuskeskuksen hoidettaviksi.

Viraston päätehtäviä olisivat tuoteturvallisuuslaissa tarkoitettua valvonnasta huolehtiminen, kuluttajakysymysten hoitamiseen liittyvien hyödykkeiden hintoja koskevien selvitysten ja vertailujen tekeminen sekä huolehtiminen kuluttajavalistuksesta ja kuluttajaneuvonnan ohjauksesta. Viraston tehtäviin kuuluisi lisäksi sellaisten kuluttajakysymysten hoitaminen, jotka eivät kuulu muiden kuluttajaviranomaisten tehtäviin sekä huolehtiminen muista tehtävistä, jotka on säädetty tai määrätty sen tehtäväksi.

Pääosa kuluttajaviraston henkilöstöstä saataisiin siirtämällä elinkeinohallituksesta lakkaavien virkojen haltijoita kuluttajaviraston virkoihin.

Kuluttajaviraston tehtäviin kuuluvista hintaselvityksistä ja -vertailuista ei ole nykyisin muualla erikseen säädetty. Tällaisia selvityksiä ja vertailuja varten on tarpeen kerätä elinkeinoharjoittajilta tietoja. Nämä kuuluvat usein liikesalaisuuden piiriin. Viraston selvitystoiminnassa käytettävien tietojen saannin turvaamiseksi ehdotetaan kuluttajavirastoa koskemaan lakiin otettavaksi säännökset tietojen saamisesta ja niiden julkaisemisesta. Samoin on tarpeen säätää näiden tietojen saamisen tehoteeksi tarvittaessa asetettavasta uhkasakosta ja sen tuomitsemisesta maksettavaksi. Vastaavan sisältöiset säännökset tietojen saannin turvaamiseksi ehdotetaan otettaviksi niin ikään lakiin kuluttajatutkimuskeskuksesta. Varsinainen hintatutkimus muun muassa kulutushyödykkeiden hinnanmuodostuksesta olisi kuluttajatutkimuskeskukselle kuuluva tehtävä.

1.3. Tarvittava lainsäädäntö

Kuluttajavirastosta ja sen tehtävistä ehdotetaan säädettäväksi laki. Sillä kumottaisiin elinkeinohallituksesta annettu laki (421/73) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Tarkemmin viraston tehtävistä säädettäisiin kuluttajavirastosta annettavassa asetuksessa, joka sisältäisi säännökset viraston virkojen kelpoisuusvaatimuksista, virkojen täyttämisestä, lääninhallinnon asemasta piirihallintoviranomaisena sekä muista viraston toiminnan kannalta keskeisistä asioista. Riittävän joustavuuden aikaansaamiseksi ja edellytysten luomiseksi tulostavoitteiden asettamiseen perustuvalla

johtamistavalle tarkemmat määräykset viraston organisaatiosta, toimintayksiköistä ja niiden tehtävistä sekä viraston toiminnan ja hallinnon muusta järjestelystä annettaisiin viraston työjärjestyksessä.

2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

2.1. Nykyinen tilanne

Elinkeinohallitus on kauppa- ja teollisuusministeriön alainen keskusvirasto. Sen toimintaa säätelevät elinkeinohallituksesta annettu laki ja asetus (714/88).

Elinkeinohallituksen organisaatio uudistettiin 1 päivänä lokakuuta 1988. Uudistus, joka oli tarkoitettu väliaikaiseksi, aiheutui kilpailuviraston perustamisesta. Kilpailuvirastoon siirrettiin tällöin taloudellisen kilpailun edistämiseen liittyneet tehtävät samalla kun elinkeinohallituksen hintavalvontalakiin perustuneet tehtävät lakkautettiin. Kilpailunedistämisen ja hintavalvontatehtävissä ollut henkilöstö siirrettiin pääosin kilpailuvirastoon. Uudistuksen yhteydessä ei muulla tavoin muutettu viraston virkarakennetta.

Elinkeinohallitukselle jääneet tehtävät ovat pääasiassa kuluttaja-asioihin, elintarvikevalvontaan ja tuoteturvallisuuteen liittyviä tai muutoin sellaisia, joiden tarkoituksena on kuluttajan aseman turvaaminen. Elinkeinohallitus toimii jakautuneena kahteen osastoon, kuluttaja-asiaihin osastoon ja hallinto-osastoon. Osastot on työjärjestyksellä jaettu kahdeksaan toimistoon ja toimistojaosta erilliseen atk-sivustoon.

2.2. Uudistuksen valmistelu

Valtioneuvosto asetti helmikuussa 1987 toimikunnan selvittämään, onko nykyisessä kuluttajahallinnossa toimintojen päällekkäisyyttä sekä mihin toimenpiteisiin tämä antaa aiheutta.

Toimikunta, joka otti nimekseen kuluttajahallintotoimikunta, jätti mietintönsä (komiteamietintö 1988:9) maaliskuussa 1988. Sen enemmistö päätyi kannattamaan kuluttajahallinnon organisoimista keskitettyä vaihtoehtoa, jossa elinkeinohallitukselle kilpailuviraston perustamisen jälkeen jääneet tehtävät ja kuluttaja-asiamiehen tehtävät yhdistettäisiin kulut-

taja-asiamiehen johtamaksi virastoksi. Toimikunta käsitteli myös muita vaihtoehtoja, muun muassa hajautettua vaihtoehtoa, jossa elinkeinohallitukselle jääneet tehtävät organisoitaisiin uudelleen ja muut kuluttajaviranomaiset jäisivät ennalleen, sekä ministeriövaihtoehtoa, jossa elinkeinohallitukselle jääneet tehtävät siirrettäisiin kauppa- ja teollisuusministeriöön perustettavalle osastolle. Toimikunnan mietintö ei ollut yksimielinen.

Kauppa- ja teollisuusministeriö pyysi toimikunnan mietinnöstä lausunnon kaikkiaan 44 viranomaiselta ja järjestöltä, jotka kolmea lukuun ottamatta antoivat lausunnon. Eräiden ministeriöiden lausunnon liitteenä oli lisäksi hallinnonalan viranomaisilta hankittuja lausuntoja.

Lausunnoissa mielipiteet kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalle kuuluvan kuluttajahallinnon järjestämisestä keskushallinnossa jakautuivat samalla tavoin kuin kuluttajahallintotoimikunnassa.

Toimikunnan ehdotusta perustaa kuluttajavirasto, joka hoitaisi elinkeinohallitukselle kuuluvat kuluttaja-, tuoteturvallisuus- ja elintarvikevalvonta-asiat sekä kuluttaja-asiamiehelle kuuluvat tehtävät, kannattivat oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, elinkeinohallitus, kuluttaja-asiamies ja kuluttajavalituslautakunta, joskin elinkeinohallituksen ja kuluttajavalituslautakunnan lausuntoihin liittyi hajautettua vaihtoehtoa puoltavia eriäviä mielipiteitä. Keskitetyn vaihtoehdon kannalta olivat niin ikään Suomen Kaupunkiliitto, Suomen Kuluttajaliitto ja keskeiset palkansaajien keskusjärjestöt.

Hajautetun vaihtoehdon kannalla, jossa merkittävintä muutosta merkitsee elinkeinohallituksen uudelleenorganisointi sekä tämän viraston sekä kuluttaja-asiamiehen ja kuluttajavalituslautakunnan välisten yhteyksien parantaminen, olivat maa- ja metsätalousministeriö, lääkintöhallitus, tullihallitus, suurin osa kotitalousneuvontajärjestöistä, Kuluttajat-Konsumenterna sekä valtaosa elinkeinoelämän järjestöistä.

Saatujen lausuntojen pohjalta hallinnon kehittämisen ministerivaliokunta teki 10 päivänä helmikuuta 1989 periaatepäätöksen kuluttajahallinnon kehittämisestä. Kehittämiseen liittyvien eri toimenpiteiden selvittämiseksi kauppa- ja teollisuusministeriö asetti helmikuussa 1989 työryhmän ja kaksi toimikuntaa.

Ministeriön 16 päivänä helmikuuta 1989 asettaman työryhmän tehtävänä oli tehdä yksityiskohtaiset esitykset elinkeinohallituksen muuttamiseksi ylijohtajan johtamaksi kuluttajavirastoksi. Tämän työryhmän tuli myös selvittää tarvittavat henkilöstölisäykset kuluttajahallinnon eri tasoilla ja tällöin ensi sijassa selvittää henkilöstön siirtomahdollisuudet elinkeinohallituksesta.

Muiden kuluttajaviranomaisten siirtyessä vuonna 1990 kuluttajaviraston välittömään yhteyteen työryhmän tuli viranomaisten yhteistyön tiivistämiseksi selvittää myös erilaisten hallintorutiinien hoidon keskittämistä.

Kuluttajavirastotyöryhmä luovutti vuoden 1990 tulo- ja menoarvioon vaikuttavien ehdotusten osalta I osamietintönsä 24 päivänä toukokuuta 1989. Nyt esillä oleva lakiehdotus perustuu pääosin tähän mietintöön. Ehdotusta laadittaessa on kuitenkin otettu huomioon myös 22 päivänä helmikuuta 1989 asetettujen elintarvikevalvontatoimikunta 1989:n (komiteamietintö 1989:32) ja kuluttajatutkimustoitimikunnan (komiteamietintö 1989:33) mietinöissä tehdyt ehdotukset.

3. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset

Esityksessä perustettavaksi ehdotettu kuluttajavirasto muodostettaisiin siirtämällä elinkeinohallituksessa samoja tehtäviä hoitavaa henkilöstöä perustettavaan kuluttajavirastoon. Samalla kun viraston virkarakennetta uudistettaisiin vastaamaan paremmin työtehtäviä ja muuttuneita olosuhteita, lakkautettaisiin eräitä elinkeinohallituksessa avoimena olevia virkoja sekä siirrettäisiin henkilöstöä kauppa- ja teollisuusministeriöön, kuluttaja-asiamiehen toimistoon, kuluttajavalituslautakuntaan sekä perustettaviin elintarvikevirastoon ja kuluttajatutkimuskeskukseen.

Vaikka uudistuksen yhteydessä on ehdotettu perustettavaksi tuoteturvallisuusvalvonnan sekä kuluttajavalituksen ja tiedotustoiminnan tehostamiseen liittyen eräitä uusia virkoja, johon henkilöstö hankittaisiin elinkeinohallituksen ulkopuolelta, vähenisi virkojen kokonaismäärä kuluttajahallinnossa uudistuksen yhteydessä neljällä.

Uudistusta ja henkilöstön siirtoja toteutettaessa nykyisen henkilöstön asema turvattaisiin.

Elinkeinohallituksesta on uudistuksen yhteydessä tarkoitus lakkauttaa kaikki sen 107 virkaa ja tehtävää. Kuluttajavirastoon perustettaisiin vastaavasti 69 virkaa, kauppa- ja teollisuusministeriöön kaksi virkaa sekä kuluttaja-asiamiehen toimistoon ja kuluttajavalituslautakuntaan yhteensä kuusi virkaa. Perustettavaan elintarvikevirastoon siirrettäisiin lisäksi 17 lakkautettavan elinkeinohallituksen henkilöstöön kuuluvaa ja perustettavaan kuluttajatutkimuskeskukseen 8 elinkeinohallituksen nykyiseen henkilöstöön kuuluvaa. Lisäksi kuluttajatutkimuskeskukseen perustettaisiin uutena johtajan virka.

Kuluttaja-asiamiehen toimiston ja kuluttajavalituslautakunnan sekä perustettaviksi ehdotettujen elintarvikeviraston ja kuluttajatutkimuskeskuksen toimitilojen siirtyessä vuonna 1990 kuluttajaviraston välittömään yhteyteen on hallintoekonomisista syistä katsottu tarkoituksenmukaiseksi, että eräitä virastojen sisäisiä virastopalveluja keskitetään kuluttajaviraston hoidettaviksi samalla kun eri kuluttajaviranomaisien yhteistoimintaa muutoinkin lisätään.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Kuluttajaviraston perustaminen ja siihen liittyvät muut henkilöstöjärjestelyt kuluttajahallinnossa lisäisivät jonkin verran nykyisiä hallintomenoja koko kuluttajahallinnossa. Palk-

kausmenojen lisäys virkarakenteen muuttumisen johdosta ratkaistaan valtion tulo- ja menoarvioesityksen käsittelyn yhteydessä.

Uudistuksen tarkoituksena on tehostaa kuluttajahallinnon toimintaa luomalla perustettavalle virastolle hyvät johtamisedellytykset ja mahdollisuudet soveltaa tulostavoitteiden asettamiseen perustuvaa johtamistapaa. Hallinnon toimivuuden ja tehokkuuden parantumisen myötä saavutettavia hyötyjä on vaikeata arvioida. Hyödyn voidaan kuitenkin arvioida olevan suurempi kuin uudistuksesta aiheutuvat lisäkustannukset.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa annetaan esitykset laiksi elintarvikevirastosta ja laiksi kuluttajatutkimuskeskuksesta. Nämä muodostavat kokonaisuuden ja lait on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti eli 1 päivänä kesäkuuta 1990.

Kuluttajahallinnon organisaatiomuutosehdotuksissa on otettu huomioon se, että muutosten voimaantuloajankohdasta kahden vuoden kuluttua suoritettavan selvityksen ja tehtävän tilannearvion pohjalta organisaatiota voidaan tarvittaessa muuttaa eri vaihtoehdot huomioon ottaen sen varmistamiseksi, että kuluttaja-asioiden hoito on tarkoituksenmukaisesti järjestetty kulloisessakin tilanteessa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälässä säädettäisiin kuluttajaviraston asemasta ja tehtävistä. Kuluttajavirasto toimisi kauppa- ja teollisuusministeriön alaisena. Viraston tehtävänä olisi huolehtia tuoteturvallisuuslaissa (914/86) tarkoitettua valvonnasta siten kuin siitä on erikseen säädetty. Virasto tekisi myös kuluttajakysymysten hoitamiseen liittyviä hyödykkeiden hintoja koskevia selvityksiä ja vertailuja, huolehtisi kuluttajavalituksesta, kuluttajaneuvonnan ohjauksesta sekä muista sellaisista kuluttajakysymyksistä,

jotka eivät kuulu muiden kuluttajaviranomaisien tehtäviin.

Lisäksi kuluttajavirasto suorittaisi muut tehtävät, jotka on säädetty tai määrätty sen hoidettaviksi. Tällaisia tehtäviä ovat muun muassa kulustavaroiden alkuperämaan ilmoittamisesta annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonta, matkatoimistoelinkeinovalvonta, eräät osamaksukauppaan liittyvät valvontatehtävät, kulutusluottosäännösten valvonta sekä kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamista markkinoinnissa koskevat norminto-, valvonta- ja poikkeuslupien myöntämistehtävät.

Kauppa- ja teollisuusministeriön mahdollisuuksia ohjata virastoa ehdotetaan lisäksi tehostettavaksi säätämällä ministeriölle oikeus antaa selvitys-, kokeilu-, seuranta- ja suunnittelutoimeksiantoja kuluttajavirastolle. Ministeriö voisi samalla määrätä myös toimeksiannon toteuttamistavasta ja aikataulusta.

2 §. Kuluttajaviraston ylimmäksi päättäväksi elimeksi ehdotetaan perustettavaksi johtokunta, jonka tehtävistä, jäsenen määrästä ja asetamisesta säädettäisiin asetuksella.

Johtokunnan tehtävänä olisi asettaa käytännön tavoitteet viraston toiminnalle sekä päättää sen toimintalinjoista, ohjata ja valvoa virastolle asetettujen tavoitteiden toteuttamista, päättää viraston tulo- ja menoarvioehdotuksesta, päättää viraston antamista norminluonteisista määräyksistä sekä käsitellä muut viraston kannalta merkittävät asiat, jotka ylijohtaja saattaa johtokunnan käsiteltäviksi.

3 §. Kuluttajavirastolla olisi oikeus periä suoritteistaan maksuja. Maksut perustuisivat valtion maksuperustelaissa (980/73) säädettyihin maksujen määräämisperusteisiin. Maksuista annettaisiin kuluttajaviraston maksuasetus, jolla korvattaisiin nykyinen elinkeinohallituksen maksuasetus (629/83).

4 §. Pykälän mukaan elinkeinonharjoittaja olisi velvollinen antamaan kuluttajavirastolle tietoja, joita virasto tarvitsee kuluttajakysymysten hoitamiseen liittyviä hyödykkeiden hintoja koskevien selvitysten ja vertailujen tekemistä varten. Tiedot olisi annettava kuluttajaviraston määräämän riittävän pitkän määräajan kuluessa ja ne olisi annettava kirjallisina, jos kuluttajavirasto tätä vaatii. Säännös vastaa asiallisesti elinkeinohallituksesta annetun lain 2 §:n 2 momentin säännöstä. Useimmissa tapauksissa olisi tarkoituksenmukaista, että näiden tietojen keräämisestä huolehtisivat lääninhallitukset. Tämän vuoksi ehdotetaan säännöstä täydennettäväksi siten, että kuluttajavirasto voisi määrätä elinkeinonharjoittajan antamaan tiedot niiden keräämisestä huolehtivalle lääninhallitukselle.

Elinkeinonharjoittajalla olevaa tietojenantamisvelvollisuutta on tarpeen tehostaa mahdollisuudella asettaa uhkasakko. Uhkasakon asettaisi kuluttajavirasto ja tuomitsisi maksettavaksi asianomaisen kotipaikan lääninhallitus.

5 §. Kuluttajavirasto julkaisisi harkitsemassaan laajuudessa suorittamiensa selvitysten ja vertailujen tuloksia. Selvitykset ja vertailut olisivat pääasiassa kuluttajien hintatietoisuuden

lisäämiseen tähtäviä hyödykkeiden hintavertailuja, joiden tavoitteena on kuluttajien toimintaedellytysten parantaminen informaation keinoin.

Koska elinkeinonharjoittaja joutuu useissa tapauksissa antamaan viranomaiselle liike- tai ammattisalaisuuksiksi katsottavia tietoja, on perusteltua ottaa lakiin säännös, jonka mukaan liike- tai ammattisalaisuuksiksi katsottavia tietoja ei saisi tulkia julkaistaessa paljastaa, ellei se, jota tieto koskee, ole antanut suostumustaan julkaisemiseen.

6 §. Tarkemmat säännökset kuluttajaviraston ja sen ylimpien päätöksentekuelimien tehtävistä, virkojen kelpoisuusvaatimuksista, virkojen ja toimien täyttämisestä, lääninhallinnon asemasta piirihallintoviranomaisena sekä muista viraston toiminnan kannalta keskeisistä asioista annettaisiin kuluttajavirastoa koskevassa asetuksessa.

Asetuksen nojalla annettavassa työjärjestyksessä määrättäisiin viraston tarkemmasta organisaatiosta, toimintayksiköistä ja niiden tehtävistä, virkamiesten ratkaisuvallasta sekä viraston toiminnan ja hallinnon muusta järjestelystä.

7 §. Tarkoituksena on, että kuluttaja-asiamiehen toimisto ja kuluttajavalituslautakunta siirtyvät vuonna 1990 kuluttajaviraston välittömään yhteyteen. Myös perustettavat elintarvikkevirasto ja kuluttajatutkimuskeskus aloittaisivat toimintansa kuluttajaviraston välittömässä yhteydessä. Tämän vuoksi ehdotetaan hallintorutiinien keventämiseksi mainituissa virastoissa, että erät virastojen sisäisistä virastopalveluista keskitettäisiin kuluttajaviraston hoidettaviksi. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi virastojen tilinpito ja asiakirjojen kirjaaminen. Yhteisesti hoidettavista virastopalveluista säädettäisiin tarkemmin kuluttajavirastoa koskevassa asetuksessa.

8 §. Pykälä sisältää säännökset lain voimaantulosta ja elinkeinohallituksesta annetun lain kumoamisesta.

Elinkeinohallituksen tehtävien moninaisuudesta johtuen viraston tehtävistä säädetään kymmenissä eri säädöksissä. Näiden säädösten muuttaminen edellyttäisi varsin laajaa valmistelutyötä. Muutosten yhteydessä olisi ilmeisen tarkoituksenmukaista tarkastella näiden säädösten toimivuutta laajemminkin. Tämän vuoksi on, jottei organisaatiouudistuksen toteutuminen kohtuuttomasti viivästyisi, katsottu tarkoituksenmukaiseksi ehdottaa pykälän 3

momenttiin otettavaksi säännös, jonka mukaan se, mitä elinkeinohallituksesta on muualla säädetty, koskee tämän lain tultua voimaan kuluttajavirastoa lukuunottamatta mitä elintarvikeviraston tehtävistä on säädetty elintarvikevirastoa koskevassa laissa ja kuluttajatutkimuskeskuksen tehtävistä kuluttajatutkimuskeskusta koskevassa laissa.

Kun kyseessä on uuden viraston perustaminen, on tarpeen myös säätää mahdollisuudesta ryhtyä viraston toiminnan aloittamiseksi tarpeellisiin toimiin ennen lain voimaantuloa. Tällaisia toimia ovat esimerkiksi tarpeellisten virkojen perustaminen sekä henkilöstön siirtämi-

nen perustettuihin virkoihin siten, että virasto voisi aloittaa toimintansa heti lain tultua voimaan. Virkojen perustaminen ja henkilöstön siirtäminen tapahtuisi valtion virkamieslaissa (755/86) säädetyssä järjestyksessä.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1990.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki kuluttajavirastosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Kauppa- ja teollisuusministeriön alaisena toimii kuluttajavirasto, jonka tehtävänä on huolehtia tuoteturvallisuuslaissa (914/86) tarkoitetusta valvonnasta siten kuin siitä on erikseen säädetty sekä tehdä kuluttajakysymysten hoitamiseen liittyviä hyödykkeiden hintoja koskevia selvityksiä ja vertailuja, huolehtia kuluttajavalistuksesta, kuluttajaneuvonnan ohjauksesta sekä muista sellaisista kuluttajakysymyksistä, jotka eivät kuulu muiden kuluttajaviranomaisten tehtäviin.

Kuluttajavirasto suorittaa lisäksi muut tehtävät, jotka on säädetty tai määrätty sen suoritettaviksi.

Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on oikeus antaa kuluttajavirastolle selvitys-, kokeilu-, seuranta-, ja suunnittelutoimeksiantoja. Ministeriö voi samalla määrätä myös toimeksiannon toteuttamistavasta ja aikataulusta.

2 §

Kuluttajavirastolla on johtokunta, jonka tehtävistä, jäsenten määrästä ja asettamisesta säädetään asetuksella.

3 §

Kuluttajavirastolla on oikeus periä suoritteistaan maksuja. Niitä määrättäessä on noudatettava, mitä valtion maksuperustelaisissa (980/73) on säädetty.

4 §

Elinkeinonharjoittaja on velvollinen antamaan kuluttajavirastolle tietoja, joita virasto 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuja selvityksiä ja vertailuja varten tarvitsee. Virasto voi määrätä tiedot annettaviksi myös tietojen keräämisestä huolehtivalle lääninhallitukselle.

Kuluttajavirasto voi asettaa tietojenantamisvelvollisuuden tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi asianomaisen kotipaikan lääninhallitus.

5 §

Kuluttajavirasto julkaisee harkitsemassaan laajuudessa suorittamiensa selvitysten ja vertailujen tuloksia.

Selvitysten ja vertailujen tuloksia julkaistaessa ei saa paljastaa liike- tai ammatillisuudeksi katsottavia tietoja, ellei se, jota tieto

koskee, ole antanut suostumustaan julkaisemiseen.

6 §

Tarkemmat säännökset kuluttajaviraston tehtävistä, organisaatiosta, hallinnosta ja viroista annetaan asetuksella.

7 §

Kuluttajavirasto hoitaa elintarvikeviraston, kuluttaja-asiamiehen toimiston, kuluttajavalituslautakunnan ja kuluttajatutkimuskeskuksen eräät virastopalvelut siten kuin siitä erikseen säädetään asetuksella.

8 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 19 .

Tällä lailla kumotaan elinkeinohallituksesta 25 päivänä toukokuuta 1973 annettu laki (421/73) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Mitä elinkeinohallituksesta on muualla säädetty, koskee tämän lain tultua voimaan kuluttajavirastoa lukuun ottamatta mitä elintarvikeviraston tehtävistä on säädetty elintarvikevirastosta annetussa laissa (/) sekä kuluttajatutkimuskeskuksen tehtävistä kuluttajatutkimuskeskuksesta annetussa laissa (/).

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä toimenpiteisiin kuluttajaviraston virkojen täyttämiseksi sekä muihin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen viraston toiminnan aloittamiseksi lain tullessa voimaan.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 1989

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Pertti Salolainen*

